

Irodalom.

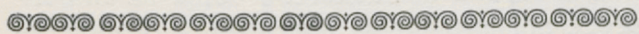

SÜTŐ ISTVÁN.

Annyira egyéni, annyira erős és kiforrott talentum, hogy szinte bizonyos félelemmel mutatjuk be a Kultura olvasó közönségének. Félünk, hogy az elismerés és nyilvánosság dédelgető sugarában elernyed az a kéz, amely ezeket az érces betűket írta. De viszont bátorít bennünket az, hogy aki egyszerre így ki tud emelkedni az ismeretlenség homályából, nem lehet közönséges, mindennapi talentum.

Sütő István népies, magyaros zamatú írása feltétlen nyeresége fiatal irodalmunknak s hiszem, hogy nemsokára elfoglalja azt a helyet, amit tehetsége után méltán kiérdemel.

H. S.

BÖLSCHÉ: SZERELEM AZ ÉLŐK VILÁGÁBAN.

Akifürkészhetetlen időkig nyúl hatalmas átmérő, az élet, mely pókháló száakra finomulva magához vonja a létezés első hipotézisét is, a higgadt ész hatása alatt megrövidül, agyunk számára alkalmas méretűre zsugorodik, szemünknek pedig e könyv gyönyörű példáin át megnyitja a misztikus fejlődés szerelmi megnyilatkozásait.

A cél legszebb vonalában haladó könyv ez.

Természettudományos eredmények tömegét kellett népszerűsítésre alkalmas palástba burkolni, hogy gyönyörű, ezer színnel kedveskedő, érdekes szerelmi regény legyen abból, ami beláthatatlan idő óta velünk történik s mely történetnek a kambriai part talán épen az ezredik fejezete. „A fénylő páthosztól a tarka humorig“ az elbeszélő művészet sok apró világosító és izes csalafintasága szól bele a legfontosabb megnyilvánulásnak, a fejlődés szaporodásnak, lényegét fárgyaló értekezésbe, melyekkel megelevenedik az előftünk

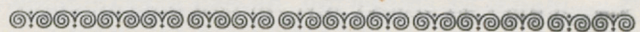
879

rejtve élő világ mozgó rengetegje s felemelkedik az emberig, az ősnemzés elgondolásától, a gastreákon át, a Madonnák legfehérebb nimbuszáig.

Mély szakadékokat fedett el Darwin, Bölsche költő-szellemével pázsitot rak fölé, ahova leheverhetünk és átengedhetjük magunkat az elmúlt korok visszhangjának.

A fejlődés fokozatos stádiumai egy-egy jellegzetes példa megkapó ismertetése keretében biztos bázisai az előítéletek sokféleségével szemben s a fejlődés kutatásában elért tudományos eredmények csakis ilyen nagyszerű következetességgel, a művészet legszebb közvetlenségével megírt munka útján lehetnek az általános gondolkodásba belekapcsolódó tényezők. A munkát többen fordították. A Wildner Ödön fordítása igen élvezetes.

Petrás Lajos.

RUDNAI GYÖZŐ: HARC UTÁN.

Verseket volnának ebben a könyvben elejétől végig, legalább is így mondja a szerző.

De mi a vers? Kérde a kritikus.

Hát bizony azt nagyon nehéz volna meghatározni. Talán még Gregus Ágost is megijedne, de mindenesetre még jobban Heinrich Gusztáv.

A vers, a vers kérem, de különösen a lyrai vers, semmi más, mint egy költő lelkének visszafükrözése. Igen kérem: a lyra nem más, mint maga a poéta! Hangulataival, szeszélyeivel, érzésvilágával, szívével-eszével, testestül-lelkestül ő!

Hangulat? Érzés? Tudja-e Rudnai Győző egyáltalában, hogy mi az. Bizony aligha. Én úgy képzelem el őt, mikor verset ír, mint az ötvenes évek kadencia faragóit, fővig lerágott tintás kalamussal.

880

Mert akármit mondjanak, ez nem költészet. Ha valakibe csak annyi muzsika szorult, hogy 78 oldalon keresztül csak ötödfeles jambust bír kiverni költői dorombján, az legalább is zeneileg analfabéta.

De a forma miatt még mindig bőven kárpótolhatna bennünket a belső tartalom. Sajnos ezt nem teszi. Üres impressziók sikerült, vagy kevésbé sikerült rímekkel a sorok végén, elnyújtott lirizálás minden megokolás nélkül és ami a legfőbb hibája ezeknek a verseknek — hiányzik belőlük a lélek.

A 78. oldaltól kezdve Epika következik. Ez már valóban kétségbeejtő tünet.

Epika, epika mondja a szerző.

Nem epika, nem! sőt nem is versek ezek, sóhajtom én,

Most még csak egyet. Ha már verset nem tud írni Rudnai Győző, legalább lehetne annyi izlése, hogy izléstelen címlapot ne borítson amúgy is gyenge lábu könyvére.

Mors eques.

©©©© ©©©© ©©©© ©©©© ©©©© ©©©© ©©©© ©©©©

KRUDY GYULA: SZINBÁD UTAZÁSA.

Csendes, szomorú, esős őszi időn érzi magát az ember így, ha esti szürkületkor a tűkörbe néz.

Ilyenkor elmosódnak a vonások, szétfolynak a konturok és mindent a mesélő csend simogat. Meleg könnyek buggyannak szemünkből, mélyen a szív fenekéről törve föl.

Ilyenkor ijedten vesszük észre, hogy ajkunk közé ráncok árkolódtak, homlokunk barázdás lett s a hajunk szürkére vált.

Ijedten, szomorúan vesszük észre. De csakhamar kiderül a tűkör és mellénk áll boldog mosollyal fiatal, gyerekénünk.

És mi megfogjuk a kezét, megyünk vele, menekülve saját magunktól — vissza, vissza az ifjúságba, a gyerekkorba.

Ez a Krudy Gyula könyve! Meghátrolás a jelentől, menekülés a múltba. Régi imakönyvek keltének ilyen érzést. Préselt virágok, sárgult szentképek, melynek mindenike egy-egy emléket őriz, régi szerelmet szimbolizál.

Krudy Gyula elsősorban stilművész. Nyelve mindenhol simulni tud a témához s gyakran

emelő szárnyává is válik annak. Mert a meséje bizony nem mindig érdekes. Sőt a legtöbbször egyáltalán nem mese, csupán egy-egy lírai hangulat, amit aztán novellakeretekbe gyúr.

Az erélye egyszersmind a hibája is Krudynak. Mert sokszor a saját hangjától meg-részegülve, nyelve szépségétől elkapatva lirizálni kezd — mesét, tárgyat, jellemzést, rajzot, novellakellékeket sutba vágva — verset ír prózában.

Szinbád utazása, utazás vissza a fiatalságba. Apró, jelentéktelen — s talán igen sokszor ránk nézve unalmas állomásokon áll meg a képzelet vonata, úgy hogy bizony mire meg-érkezünk, az utasok kifáradnak.

De ha kifáradtunk is, egy-egy érdekes táj, kedves epizód, színes, meleg sor emléke megmaradt emlékünkből.

Mors eques.

©©©© ©©©© ©©©© ©©©© ©©©© ©©©© ©©©© ©©©©

VILÁG KÖNYVTÁR.

A varázs, mely Napoleon egyéniségéből árad, ma is büvökrébe vonja az emberiséget, sőt mondhatni, egyre nő a Napoleon-kultusz. Ez a kultusz nem divatos áramlat szülötte, hanem abból a megismerésből fakad, hogy Napoleonban személyesültek azok a főrekvések, melyek a nagy tömegeket mozgatják, napjainkban is. A nagy hős, a nagy zseni, a „kalandor“, aki egy világot látott a lábainál, erős kötelékekkel fonódik össze az emberiség ideális céljaival. Ezért lesz ő mindenkor a hősök hőse, akinek e dicsőségét legádázabb ellenségei sem tudják már elhalványítani. A Világ könyvtár, mely tűkre óhajt lenni mindazoknak az eszmeáramlatoknak, melyek a modern világot foglalkoztatják Napoleonnak is szánt egy kötetet, egyikét a legjobb Napoleon-biografiáknak, Dumas-pere-nak, a nagy regényírónak „Napoleon élete“ című művét. A könyv, melyet Bölöni György fordított le pompásan, színes, ragyogó, szikrázóan szellemes munka és komoly, hű élet-rajz: Napoleont, az embert, a zsenit, a hőst, csodás pályáját, csodás bukását mesteri vonásokkal állítja elénk. A könyv ára vászon-kötésben 1 korona 90 fillér.